

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	
MATERIA	Música e Canto.
DISCIPLINA	Música e Canto I.
TITULACIÓN	Titulo Superior en Arte Dramática.
ESPECIALIDADE	Dirección de escena e Dramaturxia.
ITINERARIO	Dirección de escena.
CURSO	1º - 1º Cuadrimestre.
CRÉDITOS ECTS	2,5 ETSC (3 horas presenciais + 2 horas non presenciais, por semana)
CARÁCTER	Obrigatoria. Práctica.
DEPARTAMENTO	Interpretación – Area de Música e Canto.
CENTRO	Escola Superior de Arte Dramática de Galicia.
COORDINADOR/A	Mónica Groba Lorenzo.
DOCENTES	Nome e apelidos: Mónica Groba Lorenzo. Horario titorías: Despacho: Departamento 2 – Corporal, Danza e Música. Contacto: mgroba@edu.xunta.es
DESCRICIÓN	<i>Estudo dos principios musicais (ritmo, melodía, etc.) encamiñados á comprensión, interpretación e creación. Linguaxe Musical: iniciación aos códigos de escritura e lectura musical. Estudo da voz cantada: elementos técnicos e expresivos que interveñen.</i>
COÑECEMENTOS PREVIOS	Non son precisos.
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego ☒ Castelán ☒ Inglés ☐ Francés ☐

2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DE GRAO	
T1	<i>Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.</i>
T6	<i>Realizar autocrítica cara o propio desempeño profesional e interpersoal.</i>
T7	<i>Utilizar as habilidades comunicativas e a crítica construtiva no traballo en equipo.</i>
T9	<i>Integrarse adecuadamente en equipos interdisciplinarios e en contextos culturais diversos.</i>
T10	<i>Liderar e xestionar grupos de traballo.</i>
T13	<i>Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.</i>
T15	<i>Traballar de forma autónoma e valorar a importancia da iniciativa e o espírito emprendedor no exercicio profesional.</i>

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X2	<i>Comprender psicoloxicamente e empatizar para entender e sentir as vidas, situacións e personalidades alleas, utilizando de maneira eficaz as súas capacidades de imaxinación, intuición, intelixencia emocional e pensamento creativo para a solución de problemas; desenvolvendo a súa capacidade para pensar e traballar con flexibilidade, adaptándose aos demais e ás circunstancias cambiantes do traballo, así como a conciencia e o uso saudable do propio corpo e o equilibrio necesario para responder aos requisitos psicolóxicos asociados ao espectáculo.</i>
X4	<i>Comunicar, mostrando capacidade suficiente de negociación e organización do traballo en grupo, a integración en contextos culturais diversos e o uso das novas tecnoloxías. Igualmente, coñecendo linguas estranxeiras cun nivel que permita desempeñar o exercicio da profesión en ámbitos internacionais.</i>

X5	<i>Fomentar a expresión e a creación persoal, integrando os coñecementos teóricos, técnicos e prácticos adquiridos; mostrando sinceridade, responsabilidade e xenerosidade no proceso creativo; asumindo o risco, tolerando o fracaso e valorando de maneira equilibrada o éxito social.</i>
X6	<i>Desenvolver unha metodoloxía de traballo, estudo e investigación encamiñada á autoformación na propia disciplina, procurando ámbitos axeitados para a formación continuada e para adaptarse a diversas situacións, especialmente ás derivadas da evolución da súa profesión.</i>

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DE ESPECIALIDADE	
ED2	<i>Proxectar a composición do espectáculo, utilizando todos os coñecementos estéticos e técnicos necesarios sobre as diferentes linguaxes e códigos que participan na representación.</i>
ED3	<i>Planificar e conducir o proceso xeral de creación do espectáculo, aplicando a metodoloxía de traballo pertinente.</i>
ED5	<i>Investigar para concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire á metodoloxía de traballo como á renovación estética.</i>

3. OBXECTIVOS DA DISCIPLINA	COMPETENCIAS VINCULADAS
1. Coñecer os conceptos de ritmo, movemento, harmonía, equilibrio, espazo e tempo, elementos básicos do Linguaxe Musical, para establecer os elementos comúns entre a expresión artística musical e a teatral.	X5, ED2, ED3
2. Utilizar as diferentes formas de expresión a través do corpo e da voz.	T7, T9, X5, ED5
3. Recoñecer nunha partitura os elementos esenciais da escrita musical, os símbolos gráficos son propios do Linguaxe Musical, para a súa correcta interpretación.	T13, X5, ED2, ED3
4. Empregar á audición e á expresión musical como medios de coñecemento e de desenvolvemento da sensibilidade e da creatividade.	T13, T15, ED2, ED5,
5. Servirse do "oído interno" para relacionar a audición coa súa representación gráfica, así como para recoñecer timbres, estruturas formais, indicacións dinámicas, expresivas, temporais, etc.	X6, ED2, ED3
6. Aplicar a coordinación motriz necesaria para a correcta interpretación do ritmo; utilizando as destrezas da asociación e disociación correspondentes	T6, T9, T15. X2, X5, ED2
7. Desenvolver a memoria musical interpretar de memoria melodías e cancións que conduzan a unha mellor comprensión dos distintos parámetros musicais	T6, T15, X5, ED2, ED5
8. Valorar a propia voz como instrumento de expresión músico-teatral	T6, T13, X5, X6, ED3, ED5
9. Compartir vivencias musicais cos compañeiros, que lle permita enriquecer a súa relación afectiva coa música a través do canto, do movemento, da audición e da participación instrumental no grupo	T1, T7, T10, T15, X2, X4, ED2, ED3, ED5

4. CONTIDOS		
TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS
1. <i>CONCEPTOS DE NOTACIÓN MUSICAL.</i>	1.1. A natureza da música. A música nas culturas antigas. O Son. 1.2. Ton: As notas musicais: seus nomes e a súa notación. 1.3. Duración I: Valores das notas e dos seus silencios. 1.4. Duración II: Movemento (tempo), métrica e rítmica. 1.5. Intensidade: Matices dinámicos. 1.6. Timbre: Os instrumentos musicais. A voz como instrumento musical.	10 horas
2. <i>MELODIA E HARMONIA.</i>	2.1. Física do son: Parámetros do son. Principios de acústica 2.2. Estructuras tonais: escala, grados e alteracións. 2.3. A triada. Acordes, arpejos e notas estrañas.	5 horas
3. <i>RITMO E ENTOACIÓN</i>	3.1. Improvisación, lectura e recoñecemento de ritmos e melodías elementais. (figuras ata semicorchea, compases 2/4, 3/4, 4/4, en M e m). 3.2. Lectura de ritmos e melodías, tanto co corpo como con instrumentos de percusión. 3.3. Interpretación de pequenas obras con diferentes instrumentos de percusión. 3.4. Acompañamento instrumental sinxelo para as cancións traballadas no aula.	15 horas
4. <i>TÉCNICA E INTERPRETACIÓN VOCAL.</i>	4.1. Consciencia e valoración da propia voz. 4.2. Adquisición da consciencia respiratoria. 4.3. Realización de exercicios combinados de corpo, respiración e voz. 4.4. Interpretación conxunta de cancións a unha ou mais voces. 4.5. Interpretación conxunta de cancións con movementos rítmicos, percusión corporal e/ou acompañamento instrumental.	15 horas
TOTAL SESIÓNS		45 horas

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE			
Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial (horas)	Total
Actividades introdutorias	1	-	1
Exposición maxistral	3	-	3
Exposición teórico-práctica	8	5	13
Práctica individual	10	15	25
Práctica colectiva	10	-	10
Obradoiros: resolución de problemas ou exercicios	3	3	6
Actividades complementarias: traballos de aula	3	3	6
Outras	-	1	1
Titorías individuais	2	1	3
Titorías de grupo	1	-	1
Actividades de avaliación. Probas	2	1	3
Actividades de avaliación. Presentacións / mostras	1	1	2
Actividades de avaliación. Revisión	1	-	1
TOTAL	45	30	75
PORCENTAXE	60%	40%	100%

6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSIANZA E APRENDIZAXE	
Actividades	Descrición
Actividades introdutorias.	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado así como presentar a materia.
Exposición maxistral.	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia, bases teóricas e/ou directrices dos exercicios prácticos a desenvolver polo estudante.
Exposición teórico-práctica.	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades vocais e instrumentais sobre a linguaxe musical, para súa posterior aplicación musical.
Práctica individual	Aplicación individual dos coñecementos adquiridos á práctica de rítmica na percusión corporal, e rítmico melódica na aula con cancións. Lectura e entoación das notas musicais.
Práctica colectiva	Aplicación en grupo dos coñecementos adquiridos: práctica de rítmica na percusión corporal, e rítmico melódico con instrumentos na aula.
Resolución de problemas ou exercicios.	Resolución de exercicios teóricos e práctica rítmico-melódica con e sen instrumentos na aula a través de cancións.
Traballos de aula.	<p>ACOMPANAMENTO DUNHA CANCIÓN: Escribir e realizar patróns rítmicos con diversos instrumentos de percusión da aula, acompañando á melodía da canción (que se cantará). Utilizarase un mínimo de tres instrumentos de diferentes timbres, (pequena percusión son indeterminado). Escribindo todo nun guión xeral que será dirixido polo alumno-compositor coa colaboración dos seus compañeiros de aula como interpretes da partitura.</p> <p>MUSICOGRAMA: Elaboración/recreación dunha obra musical mediante unha representación gráfica, onde se poda discriminar diferentes sons, fortes-suaves, graves-agudos, rápidos-lentos, series ascendentes e descendentes, timbres, forma musical, partes da obra, estilo, época, autor, etc.</p> <p>INTERPRETACIÓN VOCAL: Interpretación conxunta de cancións a unha ou varias voces nunha sesión conxunta cos compañeiros do mesmo curso.</p>
Tutorías individuais.	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Traballo persoal dirixido do repertorio vocal asignado.
Tutorías en grupo.	Ensiño no que os alumnos levan a cabo a realización dun proxecto nun tempo determinado para resolver un problema ou abordar unha tarefa mediante a planificación, deseño e realización dunha serie de actividades

7. ATENCIÓN PERSONALIZADA	
Seguimento	Farase un seguimento personalizado integrado no traballo conxunto do grupo, facendo unha análise de cada caso específico e resolvendo cada casuística do xeito máis adecuado. <i>Tutoría presencial:</i> O alumnado ten un período de atención personalizada en horario non lectivo..
Orientación	Orientación respecto ás dúbidas e inqedanzas que xurdan en cada caso. <i>Tutoría electrónica:</i> O alumnado pode manter contacto permanente co profesor a través do correo electrónico.

8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN

Todo o alumno deberá establecer unha comunicación previa co docente, mínimo seis semanas antes da data do exame, para aclarar e concretar a estrutura e as particularidades do seu exame.

8.1 Avaliación ordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
<u>Exercicio teórico-práctico:</u> O alumno deberá responder a unha serie de cuestións relacionadas cos contidos da materia, desenvolvidos nos temas.	T1, X5, ED1, ED3	20% (50% de esta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre na resolución de problemas ou exercicios.)
<u>Dictados:</u> 1. Rítmico. 2. Rítmico-melódico.	X5, ED3	20% (50% de esta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre no proceso de avaliación continuada.)
<u>Repentización rítmica:</u> 1. Lectura en clave de Sol en 2ª. 2. Lectura rítmica dunha obra de percusión corporal con dúas liñas rítmicas distintas.	T6, T13, X5, ED3	20% (50% de esta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre na práctica individual.)
<u>Interpretación melódica:</u> Entonación dunha obra melódica realizada durante o cuadrimestre.	T6, T13, X4, X5, ED3	20% (50% de esta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre no proceso de avaliación continuada)
<u>Traballos:</u> 1. Acompañamento dunha canción. 2. Musicograma.	T1, T7, T9, T15, X4, X6, ED2, ED5	20% (Non se admitirán os traballos entregados fóra de prazo. É de obriga asistencia ás sesións de presentación dos mesmos.)

Todas as partes deberan ser superadas e para calificar valorarase a precisión nos diferentes elementos de realización dos traballos prácticos: tempo, pulso, expresión musical, afinación, fluidez, continuidade e improvisación, etc. Ademais da corrección nos traballos escritos e/ou gráficos.

8.2. Avaliación extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
<u>Exercicio teórico-práctico:</u> O alumno deberá responder a unha serie de cuestións relacionadas cos contidos da materia, desenvolvidos nos temas.	T1, X5, ED2, ED3	20%
<u>Dictados:</u> 1. Rítmico. 2. Rítmico-melódico	X5, ED3	20%
<u>Repentización rítmica:</u> 1. Lectura en clave de Sol en 2ª. 2. Lectura rítmica dunha obra de percusión corporal con dúas liñas rítmicas distintas	T6, T13, X5, ED3	20%
<u>Interpretación melódica:</u> Entonación dunha obra melódica realizada durante o cuadrimestre.	T6, T13, X4, X5, ED3	20%

Traballos: 1. Acompañamento dunha canción. 2. Musicograma	T1, T7, T9, T15, X4, X6, EI2, EI5	20% (Os traballos serán entregado o día dos exames, fora de prazo non contarán. E deberá aportar os compañeiros para as realizacións conxuntas.)
Todas as partes deberan ser superadas e para calificar valorarase a precisión nos diferentes elementos de realización dos traballos prácticos: tempo, pulso, expresión musical, afinación, fluidez, continuidade e improvisación, etc. Ademais da corrección nos traballos escritos e/ou gráficos		

8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Exercicio teórico-práctico: O alumno deberá responder a unha serie de cuestións relacionadas cos contidos da materia, desenvolvidos nos temas.	T1, X5, ED2, ED3	20%
Dictados: 1. Rítmico. 2. Rítmico-melódico	X5, ED3	20%
Repentización rítmica: 1. Lectura en clave de Sol en 2ª. 2. Lectura rítmica dunha obra de percusión corporal dunha obra con dous liñas rítmicas distintas	T6, T13, X5, ED3	20%
Interpretación melódica: Entonación dunha obra realizada durante o curso	T6, T13, X4, X5, ED3	20%
Traballos: 1. Acompañamento dunha canción. 2. Musicograma	T1, T7, T9, T15, X4, X6, ED2, ED5	20% (Traballos serán entregado o día dos exames, fora de prazo non contarán.)
Para calificar valorarase a precisión nos diferentes elementos de realización dos traballos prácticos: tempo, pulso, expresión musical, afinación, fluidez, continuidade e improvisación, etc. Ademais da corrección nos traballos escritos e/ou gráficos.		

9. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS

Referencias básicas:

ALLALI, A. & Le HUCHE, F. (2003): *La Voz. (Tomo 1: Anatomía y fisiología de los órganos de la voz y del habla)*. Ed. Masson, Barcelona.

GROBA LORENZO, M. (2006): *Introducción á Linguaxe Musical*. Ed. Galaxia, Vigo.

**Ritmo, Lectura y Entonación 01*. Editorial Enclave Creativa. Madrid, 2006.

*IBÁÑEZ-CURSÁ. Nuevos Cuadernos de Teoría Grado Elemental (nº 1-4) Ed. Real Musical, Madrid.

MANSION, M. (2002): *El estudio del canto. Técnica de la voz hablada y cantada*. Ed. Ricordi Americana, SAEC. Buenos Aires.

McCALLION, M. (2006): *El libro de la voz*. Ed. Urano, Barcelona

--- o ---

TEXTOS, MATERIAIS E OBRAS DE LECTURA VINCULADAS AO PROGRAMA:

- *GARROBÉ J. (1998): *El lenguaje de la música. Cómo entender una partitura*. Ed. Music Distribución, Barcelona.
- *KAROLY, Otto (2006): *Introducción a la música*. Ed. Alianza, Madrid.
- *MOLINA, E.; ARIÑO, Mª P.; FERNÁNDEZ, D. y RONCERO, Mª A. (2004): *Improvisación en el Lenguaje Musical*. 1º A y B. Real Musical, Madrid.
- *NAVARRETE PORTA, Ana M^a (2000): *El Lenguaje de la Música 1*. Sociedad Didáctica Musical, Madrid.
- SAINT JAMES, Guillaume (2006): *Body Tap*. Fuzeau, Barcelona.
- SAINT JAMES, Guillaume (2008): *Body Tap 2*. Fuzeau, Barcelona.
- RICHARD, Fabrice / BERTHE, Nicolas (2008): *Art of Rhythm*
- *SANUY, M., GONZALEZ SARMIENTO, L. (1969): *Orff-Schulwerk: Música*. Ed. Unión Musical Española, Madrid.

Referencias complementarias:

- ALSINA, P. SESÉ, F. (2003): *La Música y su evolución. Historia de la música con propuestas didácticas y 49 audiciones*. (Libro + CD) Serie Didáctica de la educación musical 125. Ed. Graó, Barcelona.
- BACOT, M. C.; FACAL, M. L. & VILLAZUELA, G. (2005): *El uso adecuado de la voz*. Akadia, Buenos Aires.
- BERNSTEIN, L. (2002): *El maestro invita a un concierto*. Ed. Siruela, Madrid.
- BUSTOS SÁNCHEZ, I. (2003): *La Voz. La técnica y la expresión*. Ed. Paidotribo Badalona
- CALAIS-GERMAIN, B. (2006): *La respiración*. Ed. La liebre de marzo, Barcelona.
- COOPER, G. & MEYER, L. B. (2000): *Estructura rítmica de la música*. Ed. Idea Book, Barcelona.
- FERRER SERRA, J. S. (2008): *Teoría, anatomía y práctica del canto*. Ed. Herder, Barcelona. (con CD)
- GIMENO PÉREZ, F. & TORRES GALLARDO, B. (2008): *Anatomía de la Voz*. Paidotribo, Badalona.
- GRABNER, H. (2001): *Teoría General de la Música*. Ed. Akal, Música, Madrid.
- JARABA, M. A. (1989): *Teoría y Práctica del Canto Coral*. Ed. Istmo, Madrid.
- JOFRÉ i FRADERA, J. (2003): *El lenguaje musical*. Ed. Ma Non Troppo, Barcelona.
- *JOFRÉ i FRADERA, J. (2005): *El lenguaje musical II*. Ed. Ma Non Troppo, Barcelona.
- LODES, H. (2002): *Aprende a respirar*. Libros Integral, RBA. Barcelona.
- MICHELS, U. (1992): *Atlas de la música I y II*. Ed. Atlas-Alianza. Madrid.
- PISTON, W. (1984): *Orquestación*. Ed. Real Musical, Madrid.
- TULÓN ARFELIS, C. (2005): *Cantar y Hablar*. Ed. Paidotribo. Barcelona

10. OBSERVACIÓNS

Recoméndase asistir con roupa e calzado cómodo.

O programa pode ser sometido a variacións en función de acordos tomados entre profesorado e alumnado durante o curso.